

Projektový záměr Zlepšení funkčního stavu parků a zahrad Kraje Vysočina

pro: jednání rady kraje č. 32/2023 dne 24. 10. 2023
zpracoval: J. Joneš
předkládá: E. Horná, I. Fryšová

počet stran: 4
počet příloh: 1

Shrnutí:

Subjekt: Kraj Vysočina (žadatel, příjemce dotace), Státní fond životního prostředí ČR (poskytovatel dotace), devět příspěvkových organizací kraje (seznam viz níže).

Předmět: Projektový záměr na přípravu a realizaci opatření na zlepšení funkčního stavu parků a zahrad Kraje Vysočina. Opatření se týkají zejména stromů: reinstalace bezpečnostních vazeb (po skončení životnosti), ošetření řezem, kácení a náhradní výsadba ad.

Realizace: Rozhodnutí RK o změně stavu projektového záměru do stavu "Zařazená akce", doporučení ZK schválit převod finančních prostředků z Fondu strategických rezerv nebo z cizích zdrojů na zvláštní účet kraje určený na financování projektu.

Kvantifikace: 9 areálů (více než 1500 stromů), celkové náklady projektu 21.700.000,- Kč, dotace do 85 % celkových způsobilých nákladů.

Důvod: Zajistit provozní bezpečnost v areálech krajských příspěvkových organizací a zároveň podpořit přizpůsobení se změnám klimatu obnovou a zlepšením stavu veřejné sídelní zeleně, zlepšit funkce areálů dle provozu organizací a potřeb návštěv veřejnosti.

Jedná se o areály parků a zahrad: Dětský domov, Jemnice, Třešňová 748 (park odloučeného pracoviště Budkov); Dětský domov, Nová Ves u Chotěboře 1; Domov důchodců Proseč-Obořiště, příspěvková organizace; Domov pro seniory Mitrov, příspěvková organizace; Domov ve Věži, příspěvková organizace; Domov ve Zboží, příspěvková organizace; Nemocnice Havlíčkův Brod, příspěvková organizace; Muzeum Vysočiny Pelhřimov, příspěvková organizace (park pobočky hrad Kámen); Sociální centrum Kraje Vysočina, příspěvková organizace (park domova Ždírec).

Popis problému:

Kraj Vysočina je vlastníkem řady parků a zahrad, ve kterých rostou nádherné a cenné stromy. Jedná se převážně o letité stromy v zámeckých parcích s památkovou ochranou, užívaných krajskými příspěvkovými organizacemi (viz Shrnutí výše). Zde řešené areály parků a zahrad byly revitalizovány z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP 2007-2014), blíží se u nich konec udržitelnosti projektů a stromy vyžadují opětovné ošetření či jiná opatření pro zajištění (prodloužení) funkční životnosti – zajištění stability a perspektivy stromů a tím zajištění provozní bezpečnosti areálů Kraje Vysočina.

Potřebná opatření vyplývají z toho, že mnoho ze stromů v dotčených areálech je ošetřeno stabilizačními systémy (vesměs bezpečnostní vazby), je zde instalováno cca 370 bezpečnostních lan, kterým aktuálně končí životnost a je třeba je vyměnit (reinstalovat). Další množství stromů v dotčených areálech vyžaduje ošetření udržovacími a stabilizačními řezy, jedná se o řešení defektů a problematického větvení v korunách stromů, způsobených, jak vlastním růstem dřevin (vč. odumírání starých větví), tak i vnějšími vlivy – např. počasím (poškozování bouřkami, námrazou, sněhem apod.), napadením škůdci a chorobami. Jelikož se jedná o velmi velké a letité stromy, velmi cenné stromy, je nezbytné jejich opakované ošetření. Řezy je třeba ošetřit přibližně 1535 ks stromů. Část stromů je v natolik špatném stavu, že není efektivní jejich ošetření a nezbyvá, než je pokácet a nahradit novými výsadbami. Tím se zajistí i postupná obnova dřevin, odhadujeme počet stromů na kácení v počtu kolem 320 ks v dotčených areálech (cca 5 až 10 % ze všech jednotlivě inventarizovaných stromů, a cca 2,8 ha porostů k odstraňování náletových dřevin či dřevin v porostech samostatně neinventarizovaných).

V předchozím odstavci uvedená opatření, vedoucí ke zlepšení funkčního stavu parků a zahrad ve vlastnictví Kraje Vysočina, jsou opatřeními ke zlepšení stavu veřejné sídelní zeleně a tím přispějí

k řešení dopadů klimatické změny (parky a zahrady jsou „plícemi“ obcí a měst, kde zlepšují mikroklima, působí pozitivně na kvalitu ovzduší i lidskou psychiku, v neposlední řadě jsou útočištěm mnoha živočišných druhů).

Operační program Životní prostředí 2021-2027 (dále jen „OPŽP 2021+“) obsahuje mj. specifický cíl 1.3 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim s přihlédnutím k ekosystémovým přístupům, a tam pak opatření: 1.3.1. Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech a aktivitu 1.3.1.4 Zakládání a obnova veřejné sídelní zeleně. Mezi podporovatelné projekty náleží „zakládání a obnova ploch a prvků veřejné zeleně (parků, zahrad, sadů, uličních stromořadí, alejí, lesoparků, remízů, průlehub) a zlepšení jejich funkčního stavu včetně dokončovací a rozvojové péče“ a specifickými způsobilými výdaji např. na výsadbu dřevin a na dokončovací a rozvojovou péči nejdéle po dobu 3 let od ukončení realizace výsadeb a zejména pak výdaje na ochranu a ošetření stávajících dřevin (řez stromů k posílení zdravotního stavu a vitality apod., výdaje na kácení dřevin se zhoršeným stavem a zároveň z důvodu nové výsadby či k uvolnění okolních dřevin, vč. likvidace pařezů), výdaje na stabilizování a zajištění bezpečnosti doupaných stromů či torz, na likvidaci invazních rostlin apod.

Návrh řešení, zdůvodnění:

Navrhujeme, aby kraj přistoupil ke zlepšení funkčního stavu výše (ve Shrnutí) uvedených parků a zahrad ve vlastnictví Kraje Vysočina, které by řešilo zejména opatření, která je možné podpořit z OPŽP 2021+. Zároveň je třeba počítat s tím, že budou některé výdaje k řešení problémů, které nejsou způsobilými výdaji OPŽP 2021+, zejména kácení stromů z provozních důvodů nebo z důvodu provozní bezpečnosti v místech, kde nepůjde založit za pokácené stromy novou výsadbu apod.

Nositelem projektu bude kraj, jehož organizační možnosti jsou pro řízení projektu vhodnější než u malých příspěvkových organizací.

Nejprve bude zapotřebí zpracovat prováděcí dokumentaci, která vymezí konkrétní části areálů tak, aby řešení nebylo do budoucna v kolizi s navrhovanou výstavbou (viz zejména dle požadavku odborů majetkového, zdravotnictví popř. dalších) a navrhne konkretizaci opatření na jednotlivých stromech či porostech (na základě inventarizace a dendrologického průzkumu dřevin, dle standardu „SPPK A01 001 Hodnocení stavu stromů“); dosadbu nových dřevin (výsadby nových dřevin pokud možno jen v rozsahu náhradní výsadby za pokácené dřeviny), popřípadě též regeneraci trávníků na plochách poškozených kácením a odstraňováním pařezů apod. Důležitou částí projektové přípravy bude nastavení časového harmonogramu a prostorového řešení (zejména v areálech s návazností na připravované stavební i nestavební opatření, která nejdou z projektu zeleně řešit – mobiliář, cestičky, osvětlení či jiné inženýrské sítě apod.). Součástí zpracování dokumentace bude její projednání s úřady, zejména památkové péče a ochrany přírody.

V projektovém záměru je více areálů parků, lze očekávat, že po zpracování projektových dokumentací se pro následnou realizaci záměr rozdělí na samostatné projekty (pro jeden či více areálů).

Z výše uvedených důvodů doporučujeme radě kraje rozhodnout o zařazení projektového záměru dle materiálu [RK-32-2023-60](#), [př. 1](#) do stavu „Zařazená akce“ a doporučit zastupitelstvu kraje schválit převod finančních prostředků z Fondu strategických rezerv nebo z cizích zdrojů na zvláštní účet kraje určený na financování projektů s tím, že tyto finanční prostředky budou čerpány pro přípravu, předfinancování a spolufinancování realizace dle aktuálních potřeb projektů.

Stanoviska:

Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina:

Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina na zasedání č. 2/2023, konaném dne 18. 4. 2023, přijala usnesení 004/02/2023/Kžp, ve kterém *doporučuje*

- radě kraje rozhodnout o zařazení akcí kraje do Zásobníku a o zahájení činností, které

souvisí s následnou přípravou a realizací akcí dle materiálu Kžp-02-2023-03, př. 01 až př.07, a to za předpokládané podpory z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) 2021-2027;

- radě kraje doporučit zastupitelstvu kraje schválit převod finančních prostředků z Fondu strategických rezerv nebo z cizích zdrojů v potřebné výši na financování projektů dle materiálu Kžp-02-2023-03, př. 01 až př. 07 s tím, že tyto finanční prostředky budou čerpány pro předfinancování a spolufinancování dle aktuálních potřeb projektů.

(Pozn. zde řešený projektový záměr byl v materiálu Kžp-02-2023-03, př. 07.)

Grémium ředitele:

Grémium ředitele souhlasí s projektovým záměrem.

Odbor majetkový:

Odbor majetkový upozorňuje, že v některých případech může část ošetřované zeleně být v kolizi s budoucí navrhovanou výstavbou. Před zahájením vlastní realizace požadujeme specifikaci konkrétní části zeleně v rámci řešeného areálu.

Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu:

Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu souhlasí se záměrem zlepšení funkčního stavu parku Hradu Kámen, který je pobočkou Muzea Vysočiny Pelhřimov, příspěvkové organizace. Tento park je veřejně přístupný, a proto je žádoucí zajistit jeho provozní bezpečnost a estetickou a relaxační funkci, neboť utváří celkový ráz daného místa.

Odbor sociálních věcí:

Odbor sociálních věcí souhlasí se záměrem pokračování údržby parků v areálech pobytových sociálních služeb. Vzhledem k tomu, že tyto areály budou i v následujících letech využívány pro klienty zařízení a veřejnost, je nezbytné zajistit jejich bezpečnost a funkčnost.

Odbor zdravotnictví:

Z pohledu udržitelnosti je třeba uvážit případnou budoucí výstavbu (přístavba hlavní budovy a parkovací dům).

Odbor školství, mládeže a sportu:

OŠMS nemá připomínky k realizaci záměru u dotčených školských zařízení. Aktuálně jsou areály nedílnou součástí prostor, ve kterých je ústavní výchova zajišťována, a je nutné, aby tyto prostory byly bezpečné, což by realizace záměru měla zajistit. V tuto chvíli je s užíváním dotčených areálů počítáno a neexistuje žádný konkrétní záměr opuštění areálů, ale není vyloučeno, že by v následujících letech mohlo dojít ke změně (byť neexistuje žádný schválený záměr na ministerské a vládní úrovni, diskutuje se o transformaci dětských domovů). Jelikož jsou dětské domovy povinny o areál pečovat a udržovat, upozorňujeme na nutnost dostatečně je seznámit s povinnostmi spojenými s péčí v době udržitelnosti projektu a zajistit proto kvalifikovaný personál. To je zmíněno především proto, aby bylo počítáno s možnými zvýšenými finančními nároky v době udržitelnosti projektu (včetně průběžné obnovy dřevin).

Odbor analýz a podpory řízení:

OAPŘ prověřil validní zaevidování projektu do SW Zásobník akcí a projekty, finanční potřeba na realizaci akce je součástí cash flow projektových záměrů kraje.

Odbor ekonomický:

Předložený projekt není uveden ve střednědobém výhledu rozpočtu Kraje Vysočina na roky 2024 až 2026. Celkové výdaje se očekávají ve výši 21,7 mil. Kč, dotace z OPŽP 2021 - 2027 ve výši 85 % způsobilých výdajů.

Návrh usnesení:

**Rada kraje
rozhoduje**

o zařazení projektového záměru dle materiálu [RK-32-2023-60, př. 1](#) do stavu „Zařazená akce“;

doporučuje

zastupitelstvu kraje schválit převod finančních prostředků z Fondu strategických rezerv nebo z cizích zdrojů ve výši max. 21.700.000,- Kč na zvláštní účet kraje určený na financování projektu Zlepšení funkčního stavu parků a zahrad Kraje Vysočina schváleného radou kraje s tím, že finanční prostředky budou čerpány průběžně dle aktuálních potřeb projektu;

ukládá

OŽPZ a ORR zahájit přípravu prováděcích dokumentací a projektových žádostí do OŽPZ 2021+ pro projektový záměr Zlepšení funkčního stavu parků a zahrad Kraje Vysočina a předložit je ke schválení Radě Kraje Vysočina v případě, že zastupitelstvo schválí převod finančních prostředků na financování projektu.

odpovědnost: Odbor životního prostředí a zemědělství, Odbor regionálního rozvoje

termín: 30. 6. 2028